

Kontaktperson
Eva Röste Moe
Regionens revisionskontor Västerbotten
090-785 73 55
Eva.Moe@regionvasterbotten.se

2020-09-15

REV 33–2020

Promemoria om hantering av bluffaktura i Region Västerbotten

Bakgrund

Region Västerbotten utsattes i början av år 2020 för ett bedrägeri. Någon uppgav sig representera en leverantör och meddelade regionen om att pengarna för en faktura skulle betalas till ett okänt kontonummer i utlandet. I januari 2020 betalades drygt 1 miljon kronor till det okända kontonumret. Bedrägeriet upptäcktes först i slutet av februari år 2020 när den riktiga leverantören hörde av sig och frågade efter betalningen. Se mer om händelseutvecklingen i bilaga 1.

När regionens redovisningschef i februari 2020 fick information om bedrägeriet gjorde hon en polisanmälan. Redovisningschefen lämnade också en muntlig rapport till ekonomidirektören. Ekonomidirektören informerade åtminstone regionstyrelsens ordförande och regiondirektören om bedrägeriet.

En genomgång av styrelsens protokoll visar att regionstyrelsen inte fått information om bedrägeriet. Redovisningschefen uppger i september 2020 att hon inte fått återkoppling från polisen på den anmälan hon lämnade. Revisionskontoret kontaktade polismyndigheten den 15 september 2020. Enligt uppgift från polisens handläggare ligger ärendet hos åklagaren i väntan på beslut.

En annan iakttagelse är att det inte finns någon diarieförd avvikelserapport eller dokumenterad händelseanalys över regionens hantering av bedrägeriet. Inom ekonomifunktionen togs det fram en rutin i syfte att säkerställa korrekt hantering av utbetalningar till utländska bankkonton.

Vår kommentar:

- Vi rekommenderar att regionstyrelsen i händelser av bedrägerier ställer krav på att få information om bedrägerierna och vilka åtgärder regiondirektören vidtar för att minimera risken för nya bedrägerier. Regionstyrelsen bör bland annat ställa krav på att det vid bedrägerier eller risk för bedrägerier upprättas avvikelserapporter och händelseanalyser. Ur ett internkontrollperspektiv är det viktigt att analysera vad som gått fel och hur fel kan förebyggas.

Region Västerbotten

Regionens hus, Köksvägen 11, 901 89 Umeå
Telefon: 090-785 00 00, telefax: 090-13 68 82
E-post: regionen@regionvasterbotten.se Org.nr: 232100-0222
VAT-nr: SE232100022201 Bankgiro 5728-3061

2020-09-11

Brister i rutiner och kontroller

Medarbetare vid regionens fakturaenhet har behörighet att ändra kontonummer i Agresso. En medarbetare kan ensam utföra ändringen i systemet. Agresso skapar en loggfil över genomförda ändringar som systemet en gång per dag skickar till processledaren för fakturaenheten. Processledaren kontrollerar ändringen genom att jämföra uppgifterna på fakturan med uppgifterna registrerade i Agresso och genom att ta del av kommentarer i Agresso från den på fakturaenheten som gjort ändringen av kontonumret.

Kontouppgifter på fakturor som kommer från svenska leverantörer kan fakturaenheten kontrollera via webbsökning hos exempelvis bankgirocentralen. Denna möjlighet finns inte när det gäller utländska kontonummer. Kontroll av utländska kontonummer kräver att regionen tar kontakt med det företag som skickat fakturan. Någon sådan kontroll gjordes inte vid detta bedrägeri. Vid tiden för bedrägeriet saknades i regionen en rutin för vilka kontroller som skulle göras vid ändring i Agresso av ett utländskt kontonummer.

Efter bedrägeriet har medarbetare på regionens fakturaenhet tagit fram en kontrollrutin som gäller vid byte av utländska kontonummer Agresso. Den person som är ansvarig hos verksamheterna för inköpet ska ta kontakt med den utländske leverantören och kontrollera om eventuella uppgifter om byte av konto stämmer. Enligt rutinen ska medarbetare vid fakturaenheten ta bort fakturan från Agresso tills kontonumret är verifierat av beställaren. Beställaren ska meddela fakturaenheten via e-brev när kontrollen är genomförd. Medarbetare vid fakturaenheten ska notera i Agresso vem som gjort kontrollen mot leverantören och när kontrollen genomförts. E-brev från beställaren ska sparas lokalt i datorerna hos medarbetarna vid fakturaenheten.

Vår kommentar:

- Vi rekommenderar att regionstyrelsen säkerställer att den nya rutinen för kontroll av utländska fakturor blir beslutad på behörig nivå i regionen och registrerad i ledningssystemet.

Brister vid attestering

Enligt fullmäktiges attestreglemente med tillämpningsanvisningar ska fakturor attesteras enligt en tvåhandsprincip. Normalt mottagnings- och beslutsattesteras en faktura för ett inköp av den enhet som gjort inköpet. Chefer utser mottagningsattestanter inom sina enheter. Beloppsnivåer för olika chefers rätt att beslutsattestera framgår av tillämpningsanvisningarna. Exempelvis har en verksamhetschef normalt attesträtt för fakturor upp till 1 miljon kronor.

Fakturor som bokförs som investering attesteras däremot på ett annat sätt. Beställaren på enheten som gjort inköpet mottagningsattestater fakturan

2020-09-11

medan en investeringscontroller vid regionens ekonomistab beslutsattesterar. Varken i attestreglemente eller tillämpningsanvisning finns någon dokumentation om detta upplägg. Det finns inte heller några dokumenterade beslut om vem som utsett investeringscontroller till beslutsattestant för dessa fakturor. Revisionskontoret har efterforskat men ekonomifunktionen har inget svar på frågan om vem som utsett investeringscontrollern till beslutsattestant.

Rätten att utse eller återkalla attestanter ska enligt reglementet framgå av delegationsordningarna. Det saknas delegation om rätt att utse beslutsattestanter för investeringar.

Vilka kontroller som mottagnings- och beslutsattestanter ska göra av fakturor framgår av attestreglementet med tillämpningsanvisningar.

Enligt tillämpningsanvisningarna ska attestanterna bland annat kontrollera om kontonumret i systemet stämmer med kontonumret på den inskannade fakturan. Av anvisningarna framgår inte på vilket sätt attestanterna ska verifiera att de kontrollerat kontonumret innan betalning.

Det finns ingen dokumentation på vilka kontroller som mottagnings- eller beslutsattestant gjorde innan fakturaenheten verkställde utbetalningen till bedragaren.

När beslutsattestant godkände fakturan för utbetalning hade denne ingen uppgift om att en person på fakturaenheten hade ändrat kontonumret ett flertal gånger sedan den ursprungliga fakturan registrerades i Agresso. Kontonumret till leverantörer är inte synligt för mottagnings- och beslutsattestant i attestvyn i Agresso. För att kontrollera ett kontonummer behöver attestanten klicka sig fram till uppgifterna på ett annat ställe i Agresso. Det finns varken rutiner eller systemstöd som säkerställer att mottagnings- och beslutsattestant får information när fakturaenheten ändrat kontonumret på en leverantör i Agresso.

Vår kommentar:

- Regionstyrelsen har inte delegerat befogenhet att utse investeringscontroller till beslutsattestant för investeringar.
- Det är oklart vem som har beslutat att investeringscontroller ska vara beslutsattestant för investeringar. Beslut saknas.
- Attestreglemente och tillämpningsanvisningar saknar information om hur fakturor som gäller investeringar ska hanteras.
- Attestreglemente och tillämpningsanvisningar finns inte i regionens ledningssystem.

2020-09-11

- För utbetalningen för denna bluffaktura saknas dokumentation som visar vilka kontroller som mottagnings- och beslutsattestanter genomförde innan de godkände utbetalningen.

Vi rekommenderar att regionstyrelsen:

- Lämnar förslag till nytt attestreglemente och beslutar om tillämpningsanvisning om hur investeringsfakturor ska hanteras och kontrolleras i regionen innan utbetalningar.
- Beslutar om vem som ska ha befogenhet att utse beslutsattestant för investeringsfakturor. Se till att beslutet om att utse beslutsattestant för investeringsfakturor blir dokumenterat och återanmält till styrelsen.
- Säkerställer att attestreglemente och tillämpningsanvisningar finns i regionens ledningssystem.
- Säkerställer att det finns rutiner eller systemstöd som gör att mottagnings- och beslutsattestant får kännedom om när fakturaenheten ändrar kontonummer på leverantörer i Agresso.

Brister i registervården

I slutet av september 2020 fanns leverantören till den investerade utrustningen registrerad under två olika leverantörsnummer i Agresso. Ett leverantörsnummer med det riktiga kontonumret och ett leverantörsnummer med bedragarens kontonummer. Leverantörsnumret med bedragarens kontonummer var fortfarande i september 2020 aktivt i systemet.

Vår kommentar

Vi rekommenderar att regionstyrelsen:

- Säkerställer en rutin för att inaktivera leverantörer med felaktiga kontonummer i systemet.
- Säkerställer en kontinuerlig registervård av leverantörsregistret i Agresso.

Förslag till fortsatt granskning eller beaktande i riskanalys år 2021

Revisionskontoret föreslår att revisorerna beslutar om att hösten 2020 påbörja en granskning av registervården i regionens leverantörsregister. I samband med detta bör även efterlevnaden av den nya rutinen för kontroll vid byte av utländska kontonummer i Agresso följas upp.

Revisionskontoret föreslår vidare att revisorerna i sin riskanalys inför år 2021 beaktar:

- ❖ Regionstyrelsens förebyggande arbete mot oegentligheter.
- ❖ Den interna kontrollen över regionens investeringsfakturor.

2020-09-11

Bilaga 1: Sammanfattning av händelseförloppet

År 2013 äskade bild- och funktionsmedicin i Västerbotten om medel för att investera i utrustning till Nuclearmedicin på NUS. Dåvarande landstingsdirektör beviljade investeringen år 2014.

Hösten 2018 skrev en av regionens inköpare under avtalet med leverantören LabLogic Systems Limited i Storbritannien. Ett år senare hösten 2019 levererade leverantören den medicintekniska utrustningen till Nuclearmedicin på NUS.

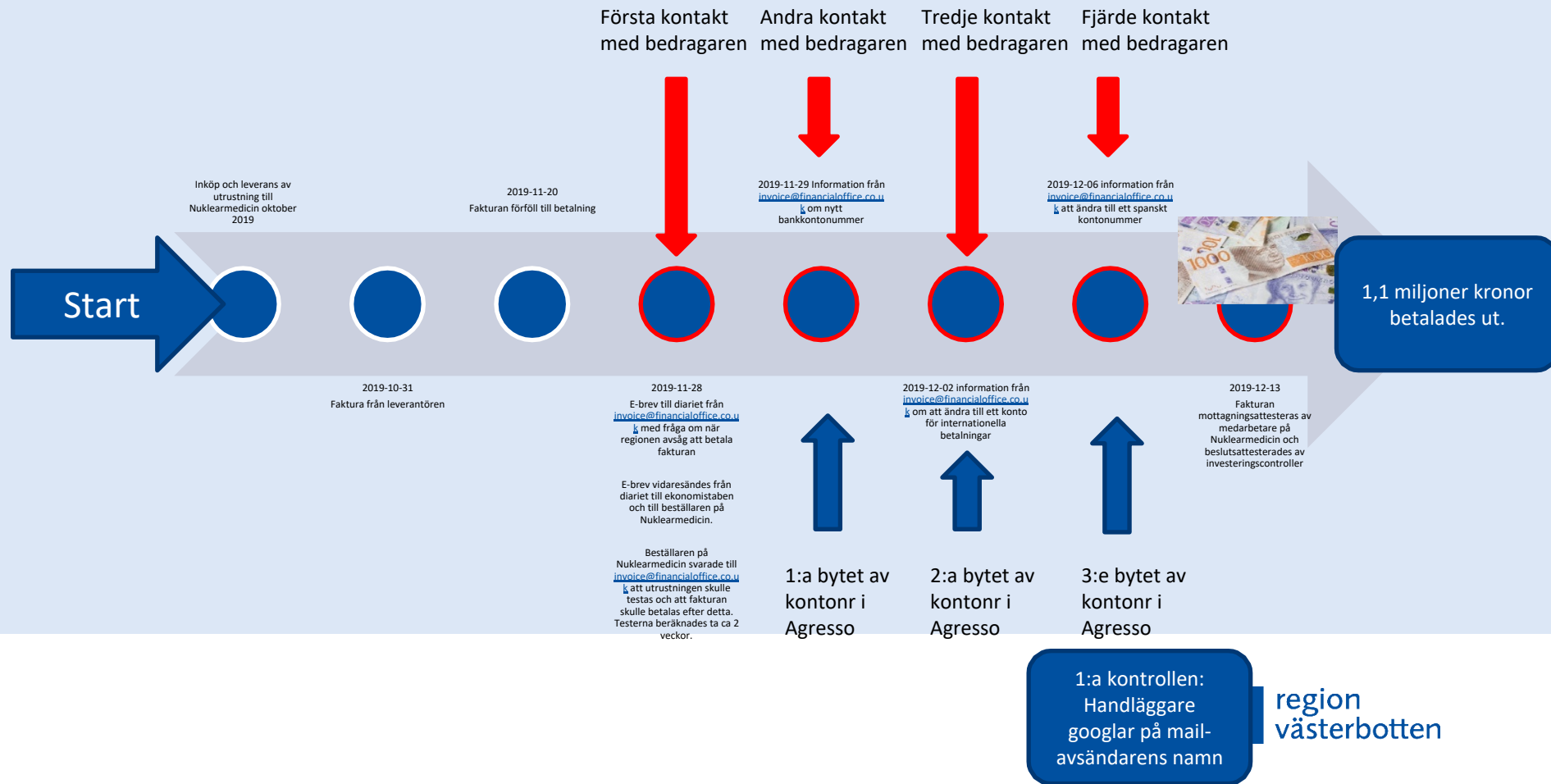
Enheten för Nuclearmedicin testade utrustningen med hjälp av representanter från leverantören för att se att allt fungerade. I slutet av oktober 2019 kom fakturan avseende den köpta utrustningen från LabLogic till Region Västerbotten. Eftersom testerna inte var färdiga hann fakturan förfalla till betalning.

Några dagar efter förfallodatum kom det första e-brevet från den nu misstänkta bedragaren. E-brevet var skickat till regionens officiella e-postadress. E-brevet innehöll en kopia av originalfakturan och en fråga om när regionen skulle betala den förfallna fakturan. Medarbetare vid regionens diarium skickade vidare e-brevet till regionens enhet för leverantörsfakturer och den beställare vid enheten för Nuclearmedicin som framgick av fakturan.

Beställaren vid enheten för Nuclearmedicin svarade på e-brevet med kopia till en medarbetare på leverantörsfakturaenheten att regionen skulle betala fakturan när alla testerna var färdiga. När den misstänkta bedragaren svarade att det var ok passade hen på att meddela att man hade ett nytt kontonummer.

Under perioden från den 28 november 2019 till den 27 januari 2020 skickade bedragaren sex e-brev till Region Västerbotten. Vid fyra tillfällen innehöll e-breven information om nya kontonummer dit bedragaren ville att regionen skulle överföra pengarna. Medarbetare vid leverantörsfakturaenheten ändrade löpande kontonumren i leverantörsfakturasystemet Agresso utifrån informationen i e-breven. Vid ett tillfälle kontrollerade medarbetaren på leverantörsfakturaenheten att namnet som stod som avsändare i e-breven fanns på leverantörens webbsida. Medarbetaren kontaktade aldrig leverantören för att verifiera om informationen i e-breven var korrekta.

Pengarna betalades ut till bedragaren i slutet av januari år 2020. I slutet av februari år 2020 kontaktade "den riktiga" leverantören beställaren vid Nuclearmedicin eftersom de inte mottagit några pengar för utrustningen. I samband med detta uppdagades bedrägeriet.

Femte kontakt
med bedragaren

2020-01-07
E-brev från
invoice@financialoffice.co.uk
om att det spanska kontot
inte kunde ta emot SEK
Betalning behövs göras i
Euro.

Sjätte kontakt
med bedragaren

2020-01-27
E-brev från
invoice@financialoffice.co.uk
med ny faktura med nya
kontouppgifter till ett konto
i Storbritannien

2020-02-18
Leverantören Lablogic
kontaktade beställaren på
Nuklearmedicin om att
fakturan inte var betald.
Lablogic bekräftar att
betalningen inte hade gjorts
till deras kontonummer

2020-02-25
Redovisningschef gör
polisansökan.
Redovisningschef
informerar
ekonomidirektören
Ekonomidirektören
informerar regiondirektören
och åtminstone
regionstyrelsens ordförande

2020-01-22
Den spanska banken skickar
tillbaka pengarna till Region
Västerbotten

2020-01-31
Pengarna betalades ut på
nytt.

2020-02-21
Handläggare på
leverantörsfaktura
kontaktar Swedbank.

2020-06-10
Region Västerbotten betalar
originalfakturan till
leverantören.

1,1 miljoner
kronor
kommer
tillbaka till RV.

4:e bytet av
konton i
Agresso

Utbetalning
med attester
från 13/12
som bilaga.

Information
till RD och
åtminstone
RS
ordförande

Förlusten
belastar RS
resultat